

ECTS-fiche: H3 Categorieaal werken 3

1. Identificatie

Opleiding	Graduaat Orthopedagogie
Module	Categorieaal werken 3
Code	H3
Lestijden	40
Studiepunten	n.v.t.
Ingeschatte totale studiebelasting (in uren) ¹	60
Mogelijkheid tot aanvragen vrijstelling	JA
Vereiste aanwezigheid	100%

¹ De totale studiebelasting hangt af van de kennis, inzet en ervaring van de student . De ingeschatte totale studiebelasting geeft een gemiddelde weer en wordt uitgedrukt in uren van 50 minuten. Het omvat de lesmomenten, de verwerkings- en voorbereidingstijd en de evaluatiemomenten.

2. Inhoud

<p><i>Algemene inhoud</i></p>	<p>Deze module is gericht op het aanreiken van kennis en inzicht over psychopathologie, essentieel voor het werken in de psychiatrie. Voor de beschrijving van de categorieën wordt uitgegaan van het DSM-systeem (een internationaal erkende classificatie van psychiatrische stoornissen), voor de verklaring van stoornissen wordt voornamelijk uitgegaan van psychoanalytische inzichten. De volgende categorieën komen aan bod: psychotische stoornissen, stemmingsstoornissen, angststoornissen, persoonlijkheidsstoornissen, autisme en ADHD.</p>
<p><i>Theoretische modellen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - medisch model - categoriale indeling van stoornissen volgens DSM - psychoanalytische ontwikkelingspsychologie (objectrelatietheorie, met beknopte herhaling van psychoseksuele en psychosociale ontwikkeling)
<p><i>Methodisch handelen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Begeleidingskader voor ADHD en autisme op basis van cognitief gedragstherapeutische principes - inzicht in symptomen, syndromen, ontwikkeling van de persoonlijkheid en defensiemechanismen levert een bijdrage aan de analyse van de beginsituatie en het komen tot passende acties (schema methodisch handelen)

3. Draagt bij tot volgende competenties

- Denk- leer-, redeneervermogen
- Oordeelsvermogen
- Kritische zin
- Omgaan met stress
- Orthopedagogisch begeleider
- Organisator, ondersteuner m.b.t. wonen, werken en vrije tijd
- Handelingsplanner
- Preventiewerker

4. Doelstellingen

- inzien wat psychopathologie is
- de medische benadering van psychische stoornissen inzien
- de psychoanalytische benadering van psychische stoornissen inzien
- de verschillende symptomen en hun onderlinge samenhang inzien
- de organische stoornissen inzien
- de psychotische stoornissen inzien
- de stemmingsstoornissen inzien
- de neurotische stoornissen inzien
- de persoonlijkheidsstoornissen inzien
- inzien wat autisme is
- inzien wat ADHD is
- inzien wat NLD is
- het DSM-systeem kunnen aanwenden
- verantwoord handelen vanuit een theoretisch kader
- een begeleidingskader kunnen voorzien voor welbepaalde doelgroepen

5. Werkvormen

- Instructievormen: doceren, vertellen
- Interactievormen: onderwijsgesprek, klassengesprek, discussie
- Opdrachtvormen: individuele oefeningen en opdrachten

6. Leermiddelen

- Cursus, elektronische leeromgeving
- Literatuurlijst (aanbevolen)

American Psychiatric Association (1995). *Beknopte handleiding bij de diagnostische criteria van de DSM-IV*. Lisse: Swets & Zeitlinger.

American Psychiatric Association (1996). *DSM-IV caseboek: Werken met DSM, 200 uitgebreide gevalbeschrijvingen*. Lisse: Swets & Zeitlinger.

American Psychiatric Association (2001). *Beknopte handleiding bij de diagnostische criteria van de DSM-IV-TR*. Amsterdam: Harcourt.

American Psychiatric Association (2014). *Handboek voor de classificatie van psychische stoornissen: DSM-5*. Amsterdam: Boom.

Bergsma, A., van Petersen, K. (1998). *Psychologie van A tot Z*. Utrecht: Spectrum.

Billiet, L. (1996). *Het gebroken oor: Lacan voor de kliniek van de psychose*. Gent: Idesca.

Bollaert, R., Derudder, M. (2004). *Tieners zit stil op school: Omgaan met ADHD, gidsvoor ouders, leerkrachten en hulpverleners*. Tielt: Lannoo.

Boerwinkel, A. R., Dirkx, J. (2004). *Op goed geluk: Psychoanalyse en vertrouwen*. Amsterdam: Boom.

Brand, E. J. P. (2004). *Schizofreniedossiers: Friedrich Hölderlin (1770-1843), John Thomas Perceval (1803-1876), Robert Schumann (1810-1856), Daniël Paul Schreber (1842-1911), Vaslav Nijinski (1890-1950), Antonin Artaud (1896-1948)*. Amsterdam: Candide.

Buyse, G. (1992). *Psychiatrie voor niet psychiaters*. Leuven / Amersfoort: Acco.

Craeynest, P. (2005). *Psychologie van de levensloop: Inleiding in de ontwikkelingspsychologie*. Leuven / Voorburg: Acco.

Cullberg, J. (2003). *Moderne psychiatrie: Een psychodynamische benadering*. Amsterdam: Ambo.

De Block, A. (2004). *De vogel van Leonardo: Freuds opvattingen over de relatie tussen seksualiteit, cultuur en psychische gezondheid*. Leuven / Voorburg: Acco.

De Hert, M., Magiels, G., Thys, E. (2000). *Het geheim van de hersenchip: Zelfgids voor mensen met een psychose*. Berchem: Epo.

Dehing, J. (1998). *Een bundel intense duisternis: Psychoanalytische opstellen rond W. R. Bion*. Leuven / Apeldoorn: Garant.

De Kesel, M. (2002). *Eros & ethiek: Een lecture van Jacques Lacans 'Séminaire VII'*. Leuven / Leusden: Acco.

Derksen, J. L. L. (1993). *Handboek persoonlijkheidsstoornissen: Diagnostiek en behandeling van de DSM-IV en ICD-10 persoonlijkheidsstoornissen*. Utrecht: De Tijdstroom.

Dolto, F. (1998). *Kinderen aan het woord: Psychoanalyse, kind en psychose*. Nijmegen: Sun.

Feldman, R. S. (2005). *Ontwikkelingspsychologie*. Amsterdam: Pearson Education Benelux.

Freud, S. (1990). *Colleges inleiding tot de psychoanalyse, nieuwe reeks*. Meppel / Amsterdam: Boom.

Freud, S. (1998). *Ziektegeschiedenissen: Dora, Kleine Hans, De Rattenman, Het geval Schreber, De Wolfenman*. Amsterdam: Boom.

Freud, S. (1999). *De droomduiding*. Amsterdam: Boom.

Freud, S. (2005). *Inleiding tot de psychoanalyse*. Amsterdam: Wereldbibliotheek.

Geyskens, T., Van Haute, P. (2003). *Van doodsdrijf tot hechtingstheorie: Het primaat van het kind bij Freud, Klein & Hermann*. Amsterdam: Boom.

Grietens, H., Vanderfaeillie, J., Hellinckx, W., Ruijsenaars, W. (2005). *Handboek orthopedagogische hulpverlening 1: Een orthopedagogisch perspectief op kinderen en jongeren met problemen*. Leuven / Voorburg: Acco.

Grietens, H., Vanderfaeillie, J., Hellinckx, W. (2005). *Handboek orthopedagogische hulpverlening 2: Nieuwe ontwikkelingen in het zorgveld*. Leuven / Voorburg: Acco.

Huskens, B. E. B. M., Didden, R. (2002). *Behandelingsstrategieën bij kinderen en jongeren met autisme*. Houten / Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum.

Jonckheere, L. (2003). *Het seksuele fantasme voorbij: Zeven psychoanalytische gevalsstudies*. Leuven / Leusden: Acco.

Kinet, M. (2006). *Freud & co in de psychiatrie: Klinisch-psychotherapeutisch perspectief*. Antwerpen / Apeldoorn: Garant.

Kinet, M. (2006). *Zuchtigheid en afhankelijkheid in hun relatie met middelenmisbruik*. Antwerpen / Apeldoorn: Garant.

Kinet, M., Moyson, L. (2005). *Grootse patiënten, kleine therapeuten: Narcisme en psychotherapie*. Antwerpen / Apeldoorn: Garant.

Kinet, M., Vermote, R. (2005). *Mentalisatie*. Antwerpen / Apeldoorn: Garant.

Lens, W., Van Avermaet, E., Eelen, P. (1996). *Inleiding tot de psychologie*. Leuven: Universitaire Pers.

Metaal, N., Jansz, J. (1999). *Psychologie: De stand van zaken*. Lisse: Swets & Zeitlinger.

Molenaar-Klumper, M (2002). *NLD signaleren, diagnosticeren en behandelen in de onderwijssetting*. Lisse: Swets & Zeitlinger

Mooij, A. (1975). *Taal en verlangen: Lacans theorie van de psychoanalyse*. Meppel: Boom.

Mooij, A. (2002). *Psychoanalytisch gedachtegoed: Een modern perspectief*. Amsterdam: Boom.

Moyaert, P. (1994). *Ethiek en sublimatie: Over 'De ethiek van de psychoanalyse' van Jacques Lacan*. Nijmegen: Sun.

Niemeijer, M. H., Gastkemper, M., Kamps, F. M. H. (2004). *Ontwikkelingsstoornissen bij kinderen: Medisch-pedagogische begeleiding en behandeling*. Assen: Koninklijke Van Gorcum.

Nussbaum, A. M. (2014). *Werken met de DSM-5: Praktijkgids*. Amsterdam: Boom.

Rigter, J. (2008). *Het palet van de psychologie: Stromingen en hun toepassingen in hulpverlening en opvoeding*. Bussum: Coutinho.

Rigter, J. (2002). *Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen*. Bussum: Coutinho.

Rigter, J. (2004). *Psychologie voor de praktijk*. Bussum: Coutinho.

Roediger, H. L., Capaldi, E. D., Paris, S. G., Polivy, J., Herman, C. P., Brysbaert, M. (1998). *Psychologie: Een inleiding*. Gent: Academia press

Rümke, A. (2004). *Verkenningen in de psychiatrie: Een holistische benadering*. Zeist: Indigo.

Schokker, J., Schokker, T. (2000). *Extimiteit: Jacques Lacans terugkeer naar Freud*. Amsterdam: Boom.

Slater, L. (2004). *De box van Skinner: De beroemdste experimenten uit de psychologie*. Amsterdam: De Bezige Bij.

Smet, J., Van Bouwel, L., Vandenborre, R. (2003). *Spreken en gesproken worden: Psychoanalyse en psychosen*. Antwerpen / Apeldoorn: Garant.

Stroeken, H. (2000). *Nieuw psychoanalytisch woordenboek: Begrippen, termen, personen*. Amsterdam: Boom.

Van Coillie, F. (2004). *De ongenode gast: Zes psychoanalytische essays over het verlangen en de dood*. Amsterdam: Boom.

van den Berg, H., Meijer, B. (2001). *Zakwoordenboek van de psychiatrie*. Arnhem: Elsevier.

Vandereycken, W., Hoogduin, C. A. L., Emmelkamp, P. M. G. (2008). *Handboek psychopathologie, deel 1: Basisbegrippen*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

Vandereycken, W., Hoogduin, C. A. L., Emmelkamp, P. M. G. (2008). *Handboek psychopathologie, deel 2: Klinische praktijk*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

Vandereycken, W., van Deth, R. (2004). *Psychiatrie: Van diagnose tot behandeling*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

van Dijk, A. (2002). *Kinderen met NLD: Praktische gids voor ouders en leerkrachten*. Lisse: Swets & Zeitlinger.

Van Haute, P., Verhaeghe, P. (2006). *Voorbij Oedipus? Twee psychoanalytische verhandelingen over het Oedipuscomplex*. Amsterdam: Boom.

Van Houdenhove, B. (1998). *Ziek zonder ziekte: Beter begrijpen van psychosomatische klachten*. Tiel: Lannoo.

Van Lieshout, T. (2009). *Pedagogische adviezen voor speciale kinderen: Een praktisch handboek voor professionele opvoeders, begeleiders en leerkrachten*. Houten / Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum.

Van Meekeren, E. (2006). *In gesprek over... : Persoonlijkheidsstoornissen*. Vleuten: Secrass.

Van Steenberghe, W. (1994). *Handboek medische ziekteleer, boekdeel 1*. Leuven / Amersfoort: Acco.

Vergote, A., Moyaert, P., ea. (1996). *Psychoanalyse: De mens en zijn lotgevallen*. Kapellen: Pelckmans.

Verhaeghe, P. (1996). *Tussen hysterie en vrouw: Van Freud tot Lacan – een weg door honderd jaar psychoanalyse*. Leuven / Voorburg: Acco.

Verhaeghe, P. (1998). *Liefde in tijden van eenzaamheid: Drie verhandelingen over drift en verlangen*. Leuven / Leusden: Acco.

Verhaeghe, P. (2002). *Over normaliteit en andere afwijkingen: Handboek klinische psychodiagnostiek*. Leuven / Leusden: Acco.

Verhofstadt-Denève, L., Van Geert, P., Vyt, A. (2003). *Handboek ontwikkelingspsychologie: Grondslagen en theorieën*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

Vermeulen, P. (1999). *Brein bedriegt: Als autisme niet op autisme lijkt*. Berchem: Epo.

Vermeulen, P. (1999). *Dit is de titel: Over autistisch denken*. Berchem: Epo.

Vermeulen, P. (2001). *...!?: Over autisme & communicatie*. Berchem: Epo.

Vermeulen, P. (2002). *Voor alle duidelijkheid: Leerlingen met autisme in het gewoon onderwijs*. Berchem: Epo.

Vermeulen, P. (2005). *Een gesloten boek: Autisme en emoties*. Leuven / Voorburg: Acco.

Zizek, S. (1996). *Schuins beziend: Jacques Lacan geïntroduceerd vanuit de populaire cultuur*. Amsterdam / Meppel: Boom.

7. Evaluatie

Evaluatie bestaat uit 2 individuele huistaken en een examen.
Voor details: zie evaluatiecontract.

8. Gecombineerd onderwijs / zelfstudie opdrachten

Niet van toepassing.

9. Laatste wijziging

12 november 2014